Štev. 38. Maribor, dne 20. septembra 1906. Tečaj XL.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5 — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede opoldne. Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Kako nas zanemarjajo?

Letos imamo v Avstro-Ogrski dve razstavi, katerih se tudi kmetje udeležujejo. V Reichenbergu na Češkem razkazujejo nemški kmetje svetu, kaj premorejo, v Zagrebu pa hrvatski.

Vemo, da se gospodarske razstave v Zagrebu udeležujejo kmetje pač le zelo v majhnem številu, vkljub temu je za nje ta razstava velikega in sicer izobraževalnega pomena.

Kaj pa mi slovenski kmetje? Mi sami ne moremo prirediti nobene razstave, zato nam manjka izkušnje in pa denarja, vlada pa, ki bi nam lahko pripomogla do razstave, pa se za nas nič ne briga.

Kaj je mar naši vladi kmečki stan? Saj je tako priden in krotak! Davke plačuje redno kvartal za kvartalom, in če jih ne more, se da rubiti tako voljno, kakor da bi se mu storila prav velika dobrota. Posebno pa za povzdigo slovenskega kmečkega stanu ne stori osrednja vlada popolnoma nič, deželna vlada z deželnim odborom pa še mu skuša škodovati, kjer le more.

Kaj dela deželni odbor s kmetijsko šolo, kojo nam je obljubil? Vodo iščejo, nam na to odgovarjajo! Pravijo namreč, da v Št. Juriju ob južni železnici ni dovolj vode za zavod, kakor bi bila kmetijska šola. Ne vemo, ali ni to prazen izgovor, toda če ni, potem naj hitro poiščejo drug kraj, kjer bodo imeli dovolj vode. Slovenski kmetje ne morejo čakati, da nemški gospodje leta in leta iščejo na enem kraju vode, čeprav so se o tem že lahko v kratkem času prepričali.

Osrednja vlada pa noče sploh ustanoviti nobene kmetijske šole. Zakaj ne? Bog si ga ve, mi tega ne vemo! Za vsak stan ustanavlja stanovske šole, le za kmečki stan ne! Mi kmetje smo naši vladi premalo!

Kmetje smo si mnogo sami krivi, da se nas tako malo upošteva. Saj se nikdar nikjer ne zglasimo in vladnim uradnikom se bolj udano klanjamo, kakor njihove sluge sami!

Kmetje, vlada nas ne sme več tako zanemarjati! Ta klic naj gre iz lista v list, od društva do društva, od zborovanja do zborovanja, da bodo ga slišali tudi na Dunaju in v Gradcu! Skupaj kmetje za kmečke pravice!

Državni zbor.

Zopet se je po skoro dvamesečnih počitnicah zbral državni zbor dne 18. septembra na posvetovanje. Naši štajerski slovenski poslanci so bili v letošnjih počitnicah pač v vedni stiki s svojimi volilci in zato so prinesli seboj mnogo želj, zahtev in pritožb na Dunaj. Že prvi dan dne 18. septembra so jih mnogo izsipali iz svojega koša v državno zbornico. Najprej so prišle seveda na vrsto zahteve zaradi gospodarskih nim in nezgod, ki so tako hudo v tekočem poletju obiskale slovenskega kmeta na Spodnjem Štajerskem.

Poslanec dr. Korošec je stavil v zvezi z dr. Plojem in dr. Vovšekom nujni predlog zaradi škode, ki so jo naredili nalivi dne 14. julija pri Sv. Hemi blizu Šmarja pri Jelšah in zaradi plazov, ki so poškodovali nekaterim posestnikom v Merčni seli, kozjanski okraj, novonasajene vinograde; nadalje zaradi škode, katero je povzročila toča dne 4. avgusta v Savinjski dolini na hmeljiščih, osobito v Latkovi vasi, župnija Sv. Pavel pri Preboldu; zaradi škode, ki jo je naredila toča dne 4. avgusta, posebno pa še dne 17. avg. skoro v celem kozjanskem okraju, kakor v občinah Imeno, Viršanj, Dobje Presično itd.; in nazadnje zaradi škode, povzročene po toči dne 17. avg. v Moravcih, politični okraj Ljutomer. Zahteva se popust davka, oziroma državne podpore.

Poslanci dr. Vovšek, dr. Korošec in tovariši so kar prvi dan po počitnicah vročili tudi nujni predlog za podporo iz državne blagajne zaradi pogorelcev v Radmirju ter jih s toplimi besedami priporočili.

Poslanec Robič pa je v ostrih besedah stavil vprašanje, zakaj ministrstvo za notranje zadeve trpi, da se Slovencem v Mariboru odvzemajo slovenski izveski in zakaj ne odgovori na njegovo tozadevno interpelacijo.

Sicer pa se je v prvi seji obravnavalo o nujnih predlogih glede nemirov v Opavi in glede nekega slučaja, kjer se je trpinčil vojak pri dunajskem regimentu.

Razne novice.

* **Služba cestarskega mojstra** na Štajerskem je razpisana do 30. sept. t. l. Potrebno je nekoliko znanje v risanju, in pa da se je prosilec izučil kot zidar, tesar ali pa kamnosek. Prošnje je nasloviti na c. kr. namestništvo v Gradec.

* **Iz finančne službe.** Prestavljeni so paznik finančne straže gg.: Jožef Lužar iz Ljutomera v Maribor, J. Stöbr iz Radgone v Ljutomer, Fr. Mogele iz Maribora v Slovenjgradec, Fr. Ozimič iz Slovenjgradca v Rogatec in Aleks Seidl iz Maribora v Celje.

* **Nekatere čudne posebnosti v postavi o volitvi v okrajni zastop.** Po § 40 postave za okrajne zastope se voli najprej načelnik in njegov namestnik. Potem se voli po § 41. 6 udov v odbor; odbor okrajnega zastopa obstoji namreč iz načelnika in še 6 udov. — § 43 določuje, da načelnik, če je sam zadržan, imenuje enega izmed odbornikov za

LISTEK.

Učiteljeva pisma starišem.

Piše Anton Kosi.

Drugo pismo.

Nekoliko veselih dogodkov iz življenja šolskih novincev.

Sedaj, ko sem vam, dragi stariši, povedal v prvem svojem pismu marsikatero bridko resnico ter vas storil odgovorne za razne nedostatke, ki je opazimo v šoli na vaših otrokih, sedaj se skoraj ne upam nadaljevati, ker se bojim, da mojih pisem ne boste hoteli več čitati. Da pa si vendarle pridobim zopet vsaj nekoliko potrpežljivih bralcev, hočem z raznimi očitanji nekoliko prenehati ter navesti v tem pismu nekaj smešnih dogodkov, kakoršne doživi več ali manj vsak učitelj s svojimi novinci. Dokazal bi rad z današnjimi vrsticami, da je učiteljevo delo, dasi je težavno in trudapolno, vendarle bogato raznih izprememb, ki več ali manj vse ugodno vplivajo na učitelja, ker vzbujajo v njem ljubezen do otrok in do poklica. Kdo bi jih tudi ne ljubil in se jih z radostnim srcem ne oklenil, teh nežnih, življenjsvežih, od dne do dne se bolj razvijajočih bitij — milih otročičev! Saj jih je celo božji Učenik sam vabil k sebi, rekoč: „Pustite malim k meni, zakaj njih je nebeško kraljevstvo . .“

Mislil sem sprva napisati v pričujočem svojem pismu samo lastne spomine iz 1. razreda, toda spomnil sem se še pravočasno, da je stanovski tovariš moj g. L. Černej (nadučitelj v Grižah pri Celju) pri neki priliki v našem (učiteljskem) strokovnem listu dogodke prvega šolskega dne opisal tako živo in zanimivo, da bi jih jaz gotovo ne mogel bolje. Iz dotičnega članka sem torej izluščil precej črtic ter jih pomešal z nekaterimi svojimi v šoli doživelimi dogodki. Pričnimo torej!

Prvi šolski dan. Vsa pota drže danes v šolo. Semkaj po polju koraka tropa šolarjev. Med seboj imajo novinca. Vsak mu hoče biti bliže. Tam-le po pobočju hribca prihaja drug s sestrico. Po stezi pride deklica, drže se materinega krila itd. itd. Pred šolo je danes živo zbirališče. Starejši šolarji morajo biti seve tudi vsi tukaj. Ta dan je nekaj posebnega za nje. Vsakega novodošleca morajo videti za vsakega je pripravljena posebna, navadno nekoliko ironična, bolj ali manj primerna opazka. Sočutje za obupane je malo, znamenje, da ni tako hudo v šoli. In novinci? Nekateri se smeji z večjimi, nevede, zakaj. Večina jih strmi in pričakuje s svetim strahom, kaj bo z njimi. Nekaj pa se jih joče, ali pa vsaj na jok drži. Zakaj li kriči ona-le deklica? „Kaj pa ti je?“ „Mama čejo domov!“ In drži se matere z vso močjo. Zastonj jo hoče ter siloma potisniti skozi vrata v razred.

„Aha, ti bi rada, da bi šli mama s teboj v šolo! Poglej, poglej, koliko jih je že tukaj notri, pa nobena nima matere s seboj! Ali poznaš katero? O, tam s tisto-le sta se zadnjič skupaj igrali. Čegava pa je tista?“ — „Stjanetova Lizika.“

„Ti Lizika, pridi semkaj, vidve se poznate, pa bodete skupaj sedeli!“ In mati izgine, ne da bi dekle to opazilo; vse je dobro.

„Kaj pa je tebi, dečko, da se jokaš? Oj, kako dolgo in toplo suknjo imaš! Kdo ti jo je neki kupil? A, ata? Ta suknja pa je res lepa. Glej, ata so ti jo gotovo nalašč za šolo kupili, kaj ne da? Ti pa se sedaj jokaš. Ko bi pač ata to videli, takoj bi dali suknjo tistemu nazaj. Ali bi jo ti rad dal? No vidiš, zato pa le pojdi lepo v šolo in ata ti bodo kupili še marsikaj lepega!“ — In tako naprej!

Učitelj najde povsod pripravno besedo, da spravi zlepa skupaj svojo čredo: sila ali osornost je zadnji pripomoček.

Takisto jo spravlja v red! To ni lahko. Tamkaj se je pomešal med dekleta deček in noče iz klopi. Doma ima le sestrice in zato ima do deklet največje zaupanje. Tukaj pa sedi sredi dečkov deklica, ki hoče biti po vsej sili fant: „Jaz nisem deklina“, pravi, „bom tu-le sedel. Ata mi bodo že kupili hlače pa klobuk. Franček mi je ime“. Človek bi bil skoraj v zadregi, ko bi ne vedel, da je vendar Frančiška in da ima doma nekoliko starejšega bratca, s katerim sta vedno skupaj in po katerem se je navdala. Posadim jo na konec dekliške klopi, dokler ne bo dobila zaželenih hlač. V tem času se pa že sprijazni nekoliko s tovarišicami ter poreče: „Naj bo, bom pač deklina!“

Ta klop je natlačena, druga zopet prazna. Zadaj je stopil dečko na sedalo, kakor da bi hotel zapeti kikiriki.

Zadaj nekaj zaropoče. Krik izpod klopi. Nerodnica je zdrknila na tla, pa se ustrašila bolj, nego udarila.

No, zdaj je vse uredu. To-le si bodete kupili... (prosili stariše). Pa pribiti deklica s škatljico: „Glejte,

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo.